

POLITICA ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ÎN OLTENIA (1/13 IULIE 1822-11/23 FEBRUARIE 1866)

FLORIN NACU*

Intervalul de timp care face obiectul analizei noastre este caracterizat de prefaceri deosebite pe plan politic și administrativ. Astfel, se trece de la o administrație conform „obiceiului pământului”, inspirată de legiuri vechi precum „Pravila de la Govora”, „Proiectul de Constituție” propus de către Constantin Mavrocordat, „Codul Caragea”, ca să le amintim pe cele mai cunoscute, la una bazată pe principii moderne. Astfel, anticipate în baza programatică a Revoluției din 1821, reformele modernizatoare încep să fie implementate prin Convenția de la Akkerman din 1826, urmată de „Regulamentele Organice”, Convenția de la Balta-Liman, Convenția de la Paris, Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris și legile care izvorăsc din acestea. Prin poziția sa geografică, strategică, puterea sa economică, Oltenia a beneficiat din plin de reformele administrative și politice, fapt ce a dus la creșterea urbanizării, a nivelului de educație, ocrotire a sănătății, apărare militară și a ordinii publice, consolidare a manifestărilor spirituale. Perioada nu a fost scutită nici de molime, evenimente politico-militare, ocupații militare străine, ceea ce impunea, în acele momente o stagnare din toate punctele de vedere.

În secolul al XVIII-lea, domnitorul Constantin Mavrocordat considerase oportună plasarea în fiecare județ a câte doi conducători, numiți „ispravnici”.

Până la 1831 și 1832, anii în care au fost introduse cele două Regulamente Organice, Oltenia constituise o unitate administrativă și politică numită Bănia Craiovei, condusă de un Ban (atestat la 1391, în timpul domnitorului Mircea cel Bătrân). Din 1761, acesta își mută reședința la București, devenind sfetnic al Domniei, în timp ce la Craiova, este instalat un Caimacam.¹

Dimitrie Sachelarie, un administrator de moșie grec (vechil) instalat de către arendașul craiovean Hagi Enuș (acesta arenda moșia banului Brâncoveanu s.n.) scria la 2 iulie 1820 un raport șefului său din care noi putem afla cum se desfășura actul administrativ în Oltenia: „au venit aici la Islaz cei doi boieri ispravnici și au chemat

* Cercet. șt. III, dr., Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române, din Craiova.; e-mail: florinnacu86@yahoo.ro.

¹ ***, *Istoria Românilor*, vol. VII, tom I, București, Editura Enciclopedică, 2003, *passim*.

toate satele să citească țăranilor atât porunca domnească, cât și porunca boierului caimacam, precum și scrisoarea boierului ban Brâncoveanu”, prin care li se cerea să facă clacă și să împlinească toate „adeturile” moșiei, după pravilă. „Toți au răspuns într-un glas că... clacă nu fac...”².

Ispravnicii trebuiau să își cumpere postul, plătind o sumă de bani Marelui Vornic, apoi Marelui Vistier, fapt pe care îl relatează, pe larg, Nicolae Filimon, în romanul „Ciocoi vechi și noi”, în capitolul „Ce dai ca să te fac ispravnic”. Este de la sine înțeles că Nicolae Filimon cunoștea aceste fapte din studiile asupra documentelor la care avusese acces, făcute cu ocazia documentării pentru romanul său, primul din literatura română modernă. Unul din oamenii de încredere ai lui Tudor Vladimirescu, Dimitrie Macedonski, alături de fratele său, Pavel, ajunși în Rusia, scriau că „Ispravnicul de județ își cumpără funcția sa anuală pentru douăzeci și treizeci de mii de lei, după bogăția populației din acel județ”³.

Așadar, județele Țării Românești erau diferite în ceea ce privește puterea economică. Județele Vâlcea, Gorj, de la granița cu Imperiul Habsburgic, erau bogate în lemn, livezi, fânețe, turme, în timp ce Romanați, Dolj și Mehedinți aveau multe cirezi de vite, herghelii, podgorii, suprafețe mari cultivate cu cereale, pe teritoriul lor existând porturi și schele la Dunăre.

Generalul-conte de Langeron, care activase în armata țaristă, scria în mod evident că funcția de ispravnic era una „profitabilă”, fiind cumpărată pe bani grei: (Domnii fanarioți s.n.) „scot la licitație toate posturile subalterne din Principate; dintre acestea, slujba de ispravnic este cea mai bănoasă și mai căutată”⁴. Istoricul V. A. Urechia nota, referitor la atribuțiile ispravnicilor: „Judecă, hotărăsc, pedepsesc, arestează, globesc, fac analogia dărilor, le adună și guvernează absoluți, lipsindu-le numai dreptul de moarte”⁵.

Așadar, unelte servile și dornice de înavuțire, ispravnicii domnești din județe reprezentau simbolul asupririi autorităților statului. Ei aveau și un salariu de 500 lei lunar, însă, conform lui Ioan C. Filitti, mai obțineau 1000 de lei anual ca parte din taxele colectate, în afară de alte înlesniri și beneficii din activități judecătorești și de ordine publică.

Revoluția de la 1821, izbucnită în ianuarie 1821 și sfârșită în vara anului, după asasinarea lui Tudor Vladimirescu și înfrângerea eteriștilor la Drăgășani, Sculeni, Secu a cunoscut o administrare duală, Oltenia și județele de câmpie sub conducerea lui Tudor Vladimirescu și județele de munte sub cea a lui Alexandru Ipsilanti. Actul constituțional emis de Tudor Vladimirescu, *Cererile norodului*

² A se vedea: <http://crispedia.ro/cauzele-si-caracterul-revolutiei-pandurilor-din-1821> (accesat la 8 ianuarie 2017).

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Cornel Șomâcu, *Despre cei care tăiau și spânzurau în județe*, a se vedea: <http://www.verticalonline.ro/despre-cei-care-taiiau-si-spanzurau-in-judete>, (accesat la 8 ianuarie 2017).

românesc, poartă și el amprenta înnoirii administrației, prin mențiunea necesității limitării la patru a străinilor care aveau să facă parte din administrația domnitorului.

Sfârșitul Revoluției de la 1821 a adus pentru Țara Românească, în general și pentru Oltenia, în particular, o schimbare esențială în plan politic și administrativ.

În primul rând, domniile fanariote erau înlocuite cu domniile pământene, în anul 1822. Au urmat apoi Convenția ruso-otomană de la Akkerman, precum și Războiul ruso-turc, încheiat prin Pacea de la Adrianopole, din 1829, tratat care avea și un „Act Osăbit”, adică un act juridic internațional, referitor la Moldova și Țara Românească. Practic, se instaura ocupația rusească, un garant al protectoratului rusesc, instituit *de facto* în 1774, prin Pacea de la Kuciuk Kainardji.

Până la 1834, s-a menținut o ocupație militară rusească, Principatele fiind sub autoritatea guvernatorilor Jeltuhin, Pahlen și Kisseleff, acesta din urmă legându-și numele de supervizarea și impunerea Regulamentelor Organice, acte cu statut constituțional care, sub oblăduirea Rusiei, căutau să aducă Principatele la o stare de modernitate politico-administrativă în vederea unei posibile anexiuni, care, de regulă se făcea după instituirea unui Protectorat.⁶ Regulamentul Organic al Țării Românești desființa funcția de Caimacam, precum și Bănia Olteniei, încheindu-se astfel o etapă a istoriei administrative în această regiune istorică.

Fiecare județ avea, după Regulamentul Organic, câte un „ocârmuitor”. Acesta avea exclusiv sarcini și atribuții administrative, primind un salariu de 1000 de lei lunar, fiind ajutat de subocârmuitori. Județul nu avea personalitate juridică. Ocârmuitorul și subocârmuitorii aveau sarcina de a asigura menținerea căilor de comunicație de a veghea la respectarea ordinii publice, de a preveni și raporta abuzurile de orice fel. Ocârmuitorul era subordonat direct Marelui Vornic, care era în fapt Ministru de Interne. În ceea ce privește împărțirea județelor, Regulamentul Organic înlocuia sistemul colectiv al „ludelor”, adică grupuri de birnici solidari pentru plata dărilor și taxelor cu unul de împărțire teritorială, în „plăși” și „plaiuri”, conduse de către un subocârmuitor.

Orașele aveau și ele o nouă conducere administrativă. Există un consiliu orașenesc (Sfat), compus dintr-un boier membru în Adunarea Obștească Obișnuită (forul legislativ al Țării) și un colegiu de patru orașeni care erau șefi de bresle, starosti, care trebuiau să aibă o proprietate în oraș. Membrii acestui „colegiu de 4” trebuiau să dovedească faptul că aveau un capital de cel puțin 25.000 lei. Atribuțiile Sfatului vizau amenajările edilitare, modernizarea și întreținerea căilor de comunicație, acordarea avizelor pentru construcțiile particulare și publice, civile și de cult, construcția, modernizarea și administrarea piețelor, sistematizarea străzilor și locuințelor, accesul la apă potabilă, prevenirea dezastrelor, apărarea contra molimelor, punerea la dispoziția Armatei a unor spații și dependențe pentru cazărmi.

⁶ Ioan Scurtu, Ion Alexandrescu, Ion Bulei, Ion Mamina, *Enciclopedia de istorie a României*, vol. I, București, Editura Meronia, 2001, p. 65.

Sfatul dădea socoteală pentru fondurile intrate în vistieria orașelor, precum și pentru cheltuielile publice.

Satele Olteniei continuau să aibă în frunte un pârcălab, acesta fiind ajutat de un sfat al bătrânilor, coordonat de boierul din acel sat și de către preot. Atribuțiile conducerii statului erau legate de administrarea patrimoniului satului și relația cu autoritățile.

Astfel, pentru prima dată, în Oltenia, administrația, politicul și justiția erau diferențiate. Era evident că acestea continuau să fie apanajul categoriilor cenzitare, însă teoretic, separarea puterilor în stat era reglementată. Fiecare ocârmuitor avea, pentru ordine publică, în subordinea sa, un „polițmaister”.

În județul Mehedinți, reședința ocârmuitorului se afla în orașul-reședință Cerneți. Aici, polițmaisterul a început să își exercite autoritatea în iulie 1831.

În data de 23 decembrie 1832, Ocârmuirea județului Vâlcea primea din partea Visteriei Țării Românești ordinul ca ”poliția orașului” să dea curs solicitării de sprijin formulate de către credincioșii catolici din oraș pentru locașul lor de rugăciune.⁷ În anul următor, la 5 ianuarie 1833, „Departamentul Vorniciei din Lăuntru” ordona Ocârmuirii județului Vâlcea să îl sprijine pe „polițaiul orașului” pentru ca acesta să aibă la dispoziție un număr suficient de militari (dorobanți) astfel încât ordinea din Râmnicu-Vâlcea să fie menținută în parametrii normali.

Astfel stăteau lucrurile și în județul Romanși, al cărui centru era orașul Caracal. Aici și în micile târguri funcționau forțe de poliție locale. La Caracal existau un corp de dorobanți, tulumbagii, paznicii închisorii, forțe de supraveghere a străinilor, strajă de noapte, responsabili cu iluminatul public, siguranța iarmarocelor, bâlciurilor, procesiunilor, apărarea contra epidemiilor. La Caracal, din 1832, a început să funcționeze o școală publică de băieți (actuala Școala Gimnazială nr.1).

La Târgu-Jiu, în data de 18 aprilie 1832, a început să funcționeze o școală cu un efectiv de 50 de copii.

În 1834, administrația militară rusească și-a încetat mandatul, fiind numiți domni regulamentari. Perioada 1834-1849 a fost una în care domnii regulamentari Alexandru Ghica și Gheorghe Bibescu au dat atenție aplicării Regulamentului Organic și Actului Adițional din 1837.

Craiova, conform „recensămintelor” numite pe atunci „catagrafii”, număra, în 1835, 27 de „mahalale”, iar în 1838, 26 de „mahalale”. Cele mai multe familii din Craiova locuiau, în 1835, în „Mahalaua din Târg” (zona actuala Biserici Sf. Ilie, din centrul Craiovei) și anume 168 de familii, iar cele mai puține pe „mahalaua Brândușa - Biserica Sf. Nicolae”, 14 familii. În 1838, cea mai populată mahalala era ”Sf. Gheorghe Vechi”, care avea 187 de familii, cu 87 mai mult decât în 1838, în timp ce „Mahalaua Sf. Ilie” (fosta „mahalaua din Târg”) avea doar 72 de familii. Cele mai puține familii, 17,

⁷ A se vedea: <https://vl.politiaromana.ro/ro/informatii-generale/scurt-istoric> (accesat la 8 ianuarie 2017).

locuiau pe „mahalaua Podbanița” (care, ca și „mahalaua Sevastian” avea 16 familii), în timp ce „mahalaua Brândușa” ajunsese deja la 52 de familii. „Mahalaua Sevastian” avea, la 1838, 18 familii. În Craiova, funcționau, în această perioadă, școli precum Școala Obedeanu și actualul Colegiu Carol I, rețeaua școlară extinzându-se până la 1848.

Din 1840, datează prima școală publică din Drăgășani, județul Vâlcea, pe lângă care a funcționat și prima bibliotecă publică a orașului.

În 1841, Noul Oraș Severin, fondat în 1833, pe locul vechii așezări antice și medievale, devenea reședință de județ, iar din 1845, avea o poliție administrativă, după modelul celei de la Cerneți.

Un aspect esențial pentru Oltenia îl reprezintă necesitatea întemeierii de noi orașe, dar și de reglementare a întinderii fiecărui județ în parte. Astăzi, noi știm că județul Olt cuprinde fostele județe Romanați și Olt, însă pentru epoca regulamentară, putem observa că existau tendințe de organizare administrativă care astăzi ar părea surprinzătoare. De exemplu, după întemeierea orașului Alexandria, de către domnitorul Alexandru Ghica, s-a decis și întemeierea unui oraș modern la Turnu, fosta raia otomană. Problema esențială pentru factorii responsabili ai vremii era aceea că noile așezări de la Dunăre (Severinul reîntemeiat în „Câmpul lui Sever”, la 1833), prin ascensiunea lor, puteau da un impuls modernizării și se dorea ca rolul lor să crească, ele să devină și reședințe de județ. Astfel, pentru județele Teleorman și Olt din epoca regulamentară, a existat un plan de unificare, iar târgul Slatinei de pe Olt să lase locul de reședință orașului Turnu Măgurele. Totuși, negustorii influenți, boierii s-au opus vehement, invocând impasul care s-ar crea în dezvoltarea județului Olt. Cuvântul de ordine era acela că foarte multe localități din dreapta Oltului ar fi situate la peste „30 de ceasuri distanță” de capitala județului, adică pentru cineva care s-ar deplasa la Turnu, ar fi necesare 60 de ore dus-întors, ceea ce însemnau două zile și jumătate, care, traduse în deplasarea în teren, ajungeau la aproape o săptămână. Sfatul Administrativ Extraordinar a precizat, în ședința din 18 decembrie 1835: „strămutarea ocârmuirii și a tribunalului de la Slatina, la Turnu, se va face după noua înscriere a contribuabililor, când atunci și de nu se va aduce la săvârșire proiectul despre rătușire în totalul său, dar la acest județ trebuința ar cere ca să se facă rătușirea potrivit cu întinderea acestui județ Oltul, pentru că făcându-se mai înainte nu puțină împedecare se va pricinui lăcuitorilor la trebuințele lor, și zăticnire se va aduce trebilor administrative și judecătorești, fiind unele sate și peste trei zeci de ceasuri distanță de noua capitală Turnu. Asemenea nu se va putea săvârși înaintea sorocului înscrierii nici lucrările orânduite spre clădirea orașului celui nou”⁸. În cele din urmă, proiectul nu a mai ajuns pe agenda Adunării Obștești.

⁸ Mugurel Manea, *Cât de aproape a fost județul Olt să aibă reședința la Turnu Măgurele, nu la Slatina*, a se vedea: http://adevarul.ro/locale/slatina/cat-aproape-fost-judetul-olt-resedinta-turnu-magurele-nu-slatina-1_55099ad9448e03c0fdad79b1/index.html (accesat la 8 ianuarie 2017).

Deși autoritățile controlau mișcările celor care puteau să incite la răzmerițe, răscoale, totuși, inițiativele revoluționare s-au intensificat (inclusiv memorii și inițiative legislative boierești, precum cele ale lui Ion Câmpineanu s.n.), culminând cu Revoluția de la 1848.⁹ Acest fapt se explică prin numirea, înainte de Revoluția de la 1848, dar și după, a unor ocârmuitori și dintre tinerii militari de carieră, cu studii în străinătate și nu numai, cu vederi progresiste, în condițiile creării armatei moderne române prin Regulamentele Organice. Astfel, Christian Tell, Gheorghe Magheru, Nicolae Bălcescu, Ion C. Brătianu, Alexandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu, toți pașoptiști remarcabili, au fost militari la începutul carierei lor, unii deținând posturi de ocârmuitor (Gheorghe Magheru, în Romanai), respectiv pârçălab (Alexandru Ioan Cuza, în Covurlui-Galați). În Dolj, funcția de ocârmuitor a fost deținută de boierul Iancu Bibescu, un reacționar convins, chiar fratele domnitorului, ceea ce arăta cât de mare era interesul domniei în a avea controlul județelor prin ocârmuitori.

Orașul Turnu-Severin a înrolat în armata generalului Magheru un contingent de 1300 de luptători.

În județul Vâlcea, noul ocârmuitor, instalat de către revoluționari, Gh. Geanoglu, trimeitea, la 18 iunie 1848, o adresă Magistratului orașului: „Având în vedere că paza liniștii publice cea mai principală dintre datoriile comunale a unui popor ce-și are suveranitatea sa... deși nu sunt date până acum porunci care să reguleze chipul cu care trebuie a se întocmi garda națională (...) orășenii proprietari de case, ca să concureze la formarea unui corp din Garda națională”¹⁰. Noul ocârmuitor a contribuit decisiv la instalarea și fortificarea taberei militare de la Râureni-Câmpul lui Troian, unde generalul Gheorghe Magheru, devenit șef al armatei revoluționare, ajunsese, în iulie 1848, să adune „peste 6 000 de voluntari”¹¹. În septembrie 1848, aici se afla o trupă compusă din „1500 soldați de infanterie, 600 călăreți, o companie de tunuri de 6 piese, un corp de 2000 panduri peste 500 dorobanți, călărași și 8000 voluntari”¹².

În momentul în care guvernul provizoriu a fost înlocuit de o locotenentă, Oltenia întreagă și județele Muscel și Argeș au intrat în administrarea lui Gheorghe Magheru, căruia i se subordonau toți ocârmuitorii județelor.¹³

Înfrângerea Revoluției de la 1848 în Țara Românească a fost urmată de instalarea unui ocârmuitor reacționar, clucerul Nicolae Socotescu, acesta scriind nenumărate adrese către noul guvern în care arăta că patrioții refuzau să depună

⁹ Vladimir Osiac, *Istoria modernă a României*, Craiova, Editura Universitaria, 1999, p. 147.

¹⁰ Corneliu Tamaș, *Anul 1848 în județul Vâlcea, Catalog de documente*, în „Studia”, II-III, 1970-1971, p. 593.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Lucrețiu Pătrășcanu, *Un veac de frământări sociale, 1821-1907* București, 1969, p. 210.

¹³ *** *Anul 1848 în Principatele Române. Acte și documente* vol. IV, București, 1902, p. 264.

armele. În plus, refugiații din Transilvania, trupele turcești și țariste din Râmnicu Vâlcea comiteau dezordini.¹⁴

Până în 1848, circa 282 de sate gorjene puteau trimite copiii în 179 de școli. Din 1843, la Târgu-Jiu, s-a înființat ceea ce azi numim „Liceu Pedagogic” – școală pentru învățători. Din 1850, ea a devenit școală primară. Totodată, a eșuat funcționarea unui gimnaziu, din lipsa atractivității pentru locuitorii județului.

În anul 1848, deci, la 10 ani de la Catagrafia din 1838, în Craiova, locuiau circa 20.000 de locuitori.

Domnia lui Barbu Știrbei, fratele lui Gheorghe Bibescu, în conformitate cu noul act, Convenția de la Balta Liman, care îl considera „înalt funcționar otoman”, nu a adus nicio schimbare în actul administrativ și politic.

Războiul Crimeii, ocupația rusească, din 1853-1854, apoi cea austriacă, între 1855 și 1856, au dus la întreruperea desfășurării obișnuite a vieții politico-administrative în Oltenia. În acest context, în iarna anului 1855, grănicerii de pe Dunăre s-au revoltat împotriva ocupației militare, cerând drepturi politice și naționale.

În Turnu-Severin, la 6 septembrie 1851, se deschidea prima școală publică a orașului. În luna martie 1854, la Craiova, se introduce iluminatul public, efectuat cu ajutorul lămpilor care consumau ulei de rapiță.

După Congresul de Pace de la Paris, când problema românească a devenit o chestiune pe agenda diplomației europene, în 1856, s-a luat decizia consultării Principatelor în vederea unirii. La 9 octombrie 1857, Adunarea Ad-hoc a Țării Românești vota acordul pentru Unirea cu Moldova, momentul fiind surprins de pictorul Theodor Aman. Viața politică a Țării Românești se desfășura conform Convenției de la Paris din 1858, care prevedea o guvernare duală a Principatelor Unite.

Convenția de la Balta Liman și Convenția de la Paris nu interveneau asupra organizării administrative, cu excepția Comisiei Centrale de la Focșani, care supraveghea luarea în comun a deciziilor din noul stat format de Moldova și Țara Românească.

La 24 ianuarie 1859, Alexandru Ioan Cuza era ales domnitor al Țării Românești după ce, la 5 ianuarie, fusese ales în Moldova.

La 24 iunie/6 iulie 1859, 37 comercianți de grâu din Caracal solicitau domnitorului ca, în satul Corabia, să se înființeze o schelă-port pentru încărcarea grâului, fiind invocată distanța prea mare a schelei consacrate de la Islaz. Ei cereau ca noul oraș să fie „oraș liber”. Totodată, liderii burgheziei românățene erau de acord să răscumpere un teritoriu de 1000 de pogoane, pentru ca noul oraș, care urma să fie numit „Alexandru Ioan Cuza”, să poată fi întemeiat. Proiectul a primit acordul

¹⁴ A se vedea: http://www.istorielocala.ro/index.php?option=com_k2&view=item&id=607:anul-revolu%C5%A3ionar-1848-%C3%AEn-t%C3%A2mnicu-v%C3%A2lcea&Itemid=203 (accesat la 8 ianuarie 2017).

domnitorului, acesta dorind să îi dea numele ”Mircea”, în amintirea voievodului ”Mircea cel Bătrân”, însă întemeierea noului oraș se va face abia la 30 noiembrie/11 decembrie 1871, prin „legea de întemeiere”, care prevedea alocarea a 500 de pogoane necesare construcției locuințelor, clădirilor administrative și de interes public, rețelei de străzi. Bineînțeles că prioritatea era acordată construcției portului orașului.

„Serviciul Administrației și al Lucrărilor Publice”, de exemplu, avea un buget aprobat de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, prin care Poliția Râmnicu Vâlcea, putea întreține, la nivelul anului 1860, un aparat compus din 15 angajați: „șeful poliției, ajutorul șefului poliției, personalul administrativ – copistul, doi epistați, patru vătășei, personalul de intervenție – șeful gărzii de foc, patru sacagii, toboșarul-curier”¹⁵.

La 1860, Poliția Severin devenea prefectură (cu prefect și ajutor), gestionând personalul comenzii de foc, străzii interne și de frontieră (Vârciorova – granița cu Austria), al închisorii. În plus, exista și un serviciu de monitorizare a străinilor, mai ales după ce se terminase Revoluția de la 1848. În 1861, orașul a beneficiat de iluminare publică, prin folosirea a 64 de lămpi cu petrol.

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a promulgat, la 11 iunie 1862, legea prin care administrația urbană și administrația rurală erau pe deplin separate. Astfel, se introduceau conceptele de comună urbană și comună rurală. Primarul comunei rurale era numit de către prefect, comuna rurală având personalitate juridică proprie, Primarul comunei urbane era investit de către domnitor.

Până la 24 ianuarie 1862, Moldova și Țara Românească erau unite pe deplin din punct de vedere administrativ, politic și militar.

La 3 iulie 1863, prima din lista cele 15 Camere de Comerț, înființate din ordinul domnitorului Alexandru Ioan Cuza, a început să funcționeze la Turnu Severin.

În martie 1864, era promulgată Legea nr. 394, prin care se înființau comunele urbane, rurale și consiliile județene. În plus față de reglementarea din 1862, comunele urbane aveau corp de pompieri și, dacă depășeau o populație de 6000 de locuitori, trebuiau să aibă obligatoriu un spital. Orașele cu peste 3000 de locuitori aveau obligatoriu o prefectură a Poliției. Comunele urbane care aveau sub 3000 de locuitori aveau o forță polițienească subordonată direct primarului.

La 2/14 aprilie 1864, Legea 396 prevedea înființarea unui consiliu județean. Județul era împărțit în plăși, pe criteriul geografic, care înglobau comune rurale, urbane, în funcție de criterii economice, dar și geografice. Membrii consiliului județean proveneau din fiecare plasă. Activitatea era coordonată de un comitet permanent, condus de prefectul județului, reprezentantul guvernului în

¹⁵ *Ibidem*.

teritoriu. În afară de el, din acest comitet făceau parte trei membri aleși dintre membrii consiliului județean.

La Cerneți, județul Mehedinți, exista în anul 1864, o forță de păstrare a ordinii publice, compusă din: „comisari, un copist pentru ținerea cancelariei-personal administrativ, șase dorobanți (cu posibilitatea creșterii numărului), trei epistați de culori, coșari, tulumbagii, sacagii – compuneau forța operativă a comenzii de foc, paznici-străjeri de noapte, șeful arestului-închisoare, lampagii - responsabilii iluminatului public”. În 1885, Cerneți va fi înglobat în orașul Noul Severin, încheindu-și existența de sine stătătoare.¹⁶ În virtutea aceleiași legi, au devenit comune urbane Strehăia, Baia de Aramă. Comunele rurale continuau să beneficieze de forțe aflate la dispoziția primarului, care putea solicita intervenția forțelor de poliție din comunele urbane din plasa în care erau așezate, până în 1868, când Principele Carol va promulga Legea poliției rurale.

La 2 mai 1864, printr-o lovitură de stat, Alexandru Ioan Cuza impunea Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris, un act constituțional, care punea bazele modernizării României, la un nivel net superior celorlalte acte constituționale de până la acea dată.¹⁷ În vara aceluiași an, reforma rurală a lui Alexandru Ioan Cuza scotea în afara legii claca și împrăștierea țăraniilor fără pământ pe baza unor prevederi riguroase, în urma exproprierii unei părți a marilor moșii. În plus, se aveau în vedere, pentru viitor și împrăștierea însurățeilor, vinderea moșiilor din proprietatea statului, legea învoielilor, statutul „moșiilor de mână moartă”¹⁸.

În octombrie 1865, prin decizia Primăriei Craiova, condusă de către Gheorghe Chițu, se înființa prima Companie modernă de Pompieri în Craiova, care înlocuia vechea roată de pompieri, înființată în epoca Regulamentelor Organice.

Până la 11/23 februarie 1866, data abdicării domnitorului Alexandru Ioan Cuza și a instituirii Locotenenței Domnești (11/23 februarie 1866 - 9/21 mai 1866), fuseseră date și alte legi menite să modernizeze viața politică, juridică și administrativă a Țării Românești și, implicit, a Olteniei.

După 1877, Râmnicu Vâlcea ajunsese să aibă o populație de circa 7600 locuitori.

Județul, ca formă de organizare administrativ-teritorială în România, nu a avut personalitate juridică până în anul 1904.

Perioada de aproape cinci decenii, la care ne-am referit în analiza noastră, este, de departe cea mai bogată în acțiuni politice și administrative. Niciodată ritmul și succesiunea evenimentelor, rigoarea reformelor nu au fost atât de însemnate. Fie că vorbim de reforme necesare pentru grăbirea posibilității anexiunii

¹⁶ A se vedea: <https://mh.politiaromana.ro/ro/informatii-generale/scurt-istoric> (accesat la 8 ianuarie 2017).

¹⁷ Valeriu Șotropa, *Proiecte de Constituție, programe de reforme și petițiile de drepturi din Țările Române*, București, Editura Politică, 1976, p. 40-42.

¹⁸ Keith Hitchins, *România 1774-1866*, București, Editura Humanitas, 1998, p. 368.

la Imperiul Rus ori facilitarea asigurării autonomiei, tot ceea ce s-a petrecut în intervalul 1822-1866 a stat sub imperiul modernizării. Unele localități primesc statut urban, altele se întemeiază cu acest statut, o bună parte din așezările urbane evoluează instituțional, urbanistic și la nivel de infrastructură. Totodată, se remarcă o creștere demografică, o creștere a numărului populației active economic, a gradului de instruire, ocrotire a sănătății și, implicit a necesității de reprezentare politică. Elaborarea primei Constituții românești propriu-zise din vara anului 1866 nu putea fi posibilă fără efortul politic, legislativ și administrativ al perioadei studiate.

POLITICS AND PUBLIC ADMINISTRATION IN OLTENIA (1/13 JULY 1822-11/23 FEBRUARY 1866)

(Abstract)

After the Revolution of 1821, but more precisely after the introduction of the Organic Regulation in Wallachia, Oltenia lost its status of region governed by a high official, superior to the subprefects from the component counties, and subordinated to the *hospodar*, the Organic Regulation introducing the institution of the ruler (*ocârmuitor*), which was replacing the subprefect. The new ruler was subordinated to the Department of Internal Affairs (*Departamentul Trebilor Dinlăuntru*), an older version of the actual Department, which had strictly administrative attributions, losing its legal attributions, but watching for the observing of the public order, coordinating the activities from the communes and towns, through the civil and military servants.

The Convention from Balta Liman and that of Paris did not interfere with the administrative organisation, except for the Central Commission from Focșani, which was supervising the common making of the decisions, from the newly formed state of Moldova and Wallachia.

The modern direction was accentuated by the laws emitted during the ruling of Alexandru Ioan Cuza, including the Expending Statute of the Paris Convention, from 1864.

Keywords: Oltenia, subprefect, ruler, Organic Regulation, the law of communes, the law of county councils.